

Un cas de geografia cultural aplicada

Hugo Capellà

El dr. Terry G. JORDAN (Dallas, 9-VIII-1938) és professor d'Història i Idees (Walter Prescott Webb) al Departament de Geografia de la Universitat d'Austin (Texas), des de 1982. Texà de 6 generacions i descendent d'alemanys i anglo-americsans, s'ha especialitzat, en conseqüència, en Geografia Cultural del seu Estat natal, el món angloamericà en sentit ampli, i Europa, amb particular interès pels manlleus de la cultura tradicional europea a Amèrica del Nord i Austràlia. Els temes de recerca l'han dut des de la cartografia ètnica fins a la recerca de trets folklòrics en l'arquitectura, costums funeraris, usos del sòl, migracions, pràctiques agrícoles, colonització del bosc i tècniques ramaderes.

B.A. en Geografia i Alemanys (1960), M.A. a la Universitat d'Austin (1961) amb l'estudi: *The German Element of Gillespie County, Texas*, dirigit per George Hoffman i Ph.D a la Universitat de Wisconsin (1961) en Geografia (*Major*) i Història (*Minor*) amb un estudi sobre: *A Geographical Appraisal of the Influence of German Settlement in Nineteenth Century Texas Agriculture* dirigit per Andrew Clark. La seva prolífica i reconeguda obra se centra en l'estudi de qüestions etnològiques i històriques a Estats Units, principalment, des d'una òptica geogràfica. Hi destaca la recerca de les interrelacions i dels manlleus entre cultures, a partir de l'anàlisi del patrimoni (arquitectura, estructura social, camins, topònims i antropònims).

The American Backwoods Frontier: An Ethnic and Ecological Interpretation (1989) il·lustra força bé la línia de recerca de Terry G. JORDAN-BYCHKOV. Aquesta obra destaca per tres aspectes. En primer lloc, perquè constitueix un enorme tasca de recerca sobre una part del procés de colonització d'Estats Units

que és clau i força desconegut. En segon lloc, perquè mostra la riquesa d'eines metodològiques que empra alhora d'acotar el tema. I en tercer i darrer lloc, pel caire sintètic que assoleix a partir de l'estudi de variables puntuals. El resultat, és una obra que esdevé un clàssic des de la seva publicació, ja que assoleix sintetitzar la complexitat d'un territori i de la formació d'un poble a partir d'una rica i variada mostra metodològica i casuística d'inqüestionable rigor científic. L'atracció del tema encisa des de les primeres planes, on s'introdueixen els conceptes bàsics i es va narrant l'evolució d'aquestes terres i dels seus habitants, però en el present article s'ha preferit triar un fragment molt més detallat, que tot i no ésser essencial, il·lustra molt bé la riquesa metodològica i instrumental de l'autor, així com els fabulosos resultats sintètics i abstractes que se'n poden derivar. L'estudi, en aquest capítol del bagatge antropològic i toponímic traça l'expansió d'un poble que estava forjant el futur d'una nació que ens apareix amb identitat nova.

El discurs de l'autor, en certs aspectes ens pot semblar clàssic, però en un context sense paradigmes sòlids, esdevé d'una extrema claredat i una eina cap a la comprensió d'esdeveniments actuals.

En el present llibre es posa de relleu l'extraordinària rapidesa en el procés de transformació de les àrees boscoses americanes en àrees agrícoles per part dels pioners. La colonització agrícola de la costa Est no només va ajudar a garantir i legitimar el destí manifest d'Amèrica, sinó que alterà les condicions mediambientals del Continent Nordamericà. En *The American Backwoods Frontier*, Terry JORDAN i Matti KAUPS aporten una anàlisi detallada d'aquesta cultura extraordinària i alhora presenten un estudi en profunditat sobre els orígens colonials. Els historiadors i el geògrafs han establert els inicis de la colonització, al segle XVIII, segons els assentaments escocès-irlandesos i germànics de Pennsylvania. JORDAN i KAUPS, en canvi, abandonen aquesta teoria i se centren sobre el paper essencial que jugaren els assentaments dels finesos i dels seus veïns indis, durant el segle XVII, a la vall del Delaware, com agents principals en la creació de la cultura de la frontera. Les seves recerques s'han tornat d'extrema actualitat, d'ençà l'aparició de les problemàtiques mediambientals de canvi massiu i destrucció d'hàbitats, ja que n'expliquen l'origen en la mentalitat pionera americana.

Amb l'objectiu de facilitar la comprensió del capítol traduït s'ha considerat adient, en primer lloc, afegir a les ja nombroses figures del capítol, tres mapes previs per introduir-nos al tema general i certs conceptes que es debaten en el llibre. L'eix de l'obra se centra a acotar la difusió cultural del *Midland* entre 1740-1800 i del paper fins ara poc considerat de Nova Suècia en la creació d'una nova cultura bosquetana de frontera, desplaçant el protagonisme dels escocès-irlandesos en detriment dels fino-suecs. Les tres figures il·lustren els conceptes que es desenvolupen en el capítol 9, el previ a les conclusions. En segon lloc, s'ha afegit un mapa amb molts dels topònims que apareixen a l'article, per a facilitar la comprensió i per a familiaritzar-se millor amb la geografia d'aquesta regió d'Estats Units d'Amèrica. També, es voldria recalcar que

el criteri de traducció dels topònims anglesos, tant en el text com en els mapes ha estat el seguit per l'*Atlas Universal de l'Enciclopèdia Catalana*.

L'objectiu global de la presentació d'un article tan concís sobre un aspecte cultural i històric d'Estats Units, és per fer conèixer l'obra d'un autor nord-americà, però alhora per conscienciar un públic europeu, de vegades un xic escèptic, sobre la cultura i història americana, així com per l'interès demostrat per certs sectors dels seus conciutadans. A partir d'aquest article trasllueix un procés històric molt més complex i intercultural d'allò que hom es pot imaginar. En aquest sentit l'article tot i estudiar un període històric passat, esdevé alhora d'extrema actualitat, ja que planteja un seguit de qüestions teòriques sobre el procés de formació de noves cultures i el desenvolupament del multiculturalisme. El cas Nord-americà il·lustra qüestions de tipus identitari, de relacions home-medi que traspassen les estrictes fronteres polítiques i que poden animar a una reflexió més profunda sobre altres casos més propers.

Allò que pot sobtar més des de l'escala europea és l'amplitud de l'estudi realitzat pels autors, que els permet analitzar un flux migratori, a partir d'una base comuna de dades (com ara el cens, topònims, antropònims), que aporta una visió de conjunt força més difícil d'assolir a Europa. Això però, com s'il·lustra en aquest article, no implica però un manlleu pel fet local.

Principals publicacions:

German Seed in Texas Soil: Immigrant Farmers in Nineteenth-Century Texas (1966). Austin: University of Texas Press. 237 pàgs.

Texas Log Buildings: A Folk Architecture (1978). Austin: University of Texas Press. 230 pàgs.

Trails to Texas: Southern Roots of Western Cattle Ranching (1981). Lincoln: University of Nebraska Press. 220 pàgs.

Texas Graveyards: A Cultural Legacy (1982). Austin: University of Texas Press. 230 pàgs.

American Log Buildings: An Old World Heritage (1985). Chapel Hill: University of North Carolina Press. 193 pàgs.

The American Backwoods Frontier: An Ethnic and Ecological Interpretation (1989). Baltimore: Johns Hopkins University Press. 340 pàgs. [Amb Matti KAUPS].

North American Cattle Ranching Frontiers: Origins, Diffusion, and Differentiation (1993). Albuquerque: University of New Mexico Press. 448 pàgs.

The Mountain West: Interpreting the Folk Landscape (1997). Baltimore: Johns Hopkins University Press. 160 pàgs. [Amb Jon KILPINEN i C.F. GRITZNER].